

Hac İbadeti: Maddi ve Manevi Adabı

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا
مُبَارَكًا فِيهِ كَمَا يَنْبَغِي لِجَلَالِ وَجْهِهِ وَلِعَظِيمِ
سُلْطَانِهِ. وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ تَبِعَهُ بِإِحْسَانٍ أَجْمَعِينَ
الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ.

el-Hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn. Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh. Kemâ yen-beğî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih. Ve's-selâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ecmaîne't-tayyibîne't-tâhirîn. Emma ba'd:

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

a. Haccın İcra Edildiği Bölgeler

Allahu Teâlâ hazretleri cümleinizden razı olsun. Allahu Teâlâ hazretlerine sonsuz hamd ü senâlar olsun ki dağları, denizleri geçip, havalandan uçup, nasip etti bu mübarek diyar-

lara bizi ulaştırdı. Yeryüzünün en şerefli mın-
tıkasında bulunuyoruz. Tarihi en kıymetli olan
yerde bulunuyoruz. Senenin en sevaplı günle-
rinden bir kısmını yaşıyoruz. Allahu Teâlâ haz-
retlerinin sonsuz nimetleri arasında, bunlar
büyük nimetler bizim üzerimizde. Hac ömürde
bir defa olan bir ibadet. Herkese nasip olmu-
yor. Nasip olanlara da bir defa farz oluyor. On-
dan sonra nasip olur da tekrar gelirse ne
mutlu. Ama ömürde bir defa yapılan çok müs-
tesna bir ibadeti yapmak üzere, sevapların kat
kat, bol bol verildiđi bir zamanda, çok mukad-
des bir yerde bulunuyoruz.

Bu hilalini gördüğünüz ay, Zilhicce ayıdır.
Zilhicce'nin ilk on günü; *Ařr-ı Zilhicce* Kur'ân-
ı Kerîm'de işaret olunan mübarek bir zaman-
dır. Hadîs-i şerîflerde çok medh ü senâsı yapı-
lan bir zamandır. Bugünler haccın yapıldığı
günler olduğu için; hacıların hac yapmak için
dağları, vadileri, çölleri geçip, zahmetler çe-
kip geldiği yer olduğu için. Toplanacaklar, on-
dan sonra Zilhicce'nin sekizinci günü Mina'ya,
dokuzuncu günü Arafat'a çıkacaklar, onuncu
günü bayram olacak, bayramda Müzdelife'de

sabahlamış olacaklar ve Mina'ya gelmiş olacaklar. Kurban kesmesi gerekenler kurbanlarını kesecekler.

Mina'ya sünnet-i seniyye olarak Zilhicce'nin sekizinci günü harekete geçmemiz lazım. Efendimiz öyle yapardı. Sekizi, *yevmu't-terviye*. Terviye; *revâ* kökünden. Tef'il babında *revâ-yervî* "suya kanmak" demek. Terviye de, "birilerini suya kandırmak, bol bol su içirip de doyurmak, su ihtiyacını gidermek" demek. Bu mübarek ibadetler yapılacak diye, herkes hayvanlarını sulayıp, hazırlığını yapıp Arafat'a çıkacakları için -belki başka sebepler de var- o güne *yevm-i terviye* denmiş.

Peygamber Efendimiz Zilhicce'nin sekizi olan, özel ismi de *yevm-i terviye* olan o günde, Mekke'deki yerinden veya uzaklardan gelmiş olduğu zaman, bulunduğu yerden Mina'ya doğru yola çıkardı. *Vâdî-i ebtah*'ta, Ebtah Vadisi derler, orada beş vakit namazı kılardı. Sabah namazını Harem-i Şerîf'te, Kâbe'nin karşısında kılarsa, öğle namazını Mina'da; Mescidu'l-Hayf denilen mescitte, o mevkide kılardı. Sünnet olan budur. Mescidu'l-Hayf'da

öğle namazı bir, ikindi namazı iki, akşam namazı üç, yatsı namazı dört, geceyi orada geçirip sabah namazını orada kılmak beş. Sabah namazını kıldıktan sonra da Arafat'a *lebbeyk* çeke çeke yola koyulmak... Beş vakit namazı orada kılardı, Arafat'a öyle gelirdi.

Biliyorsunuz Arafat, haccın en önemli vazifelerinin yapıldığı yer. Arafat olmazsa hac olmaz. Arafat, arefe gününe rastlıyor. O mevkinin adı da Arafat meydanı. Orada öğle namazı ile ikindi namazı, öğlenin vaktinde ikindi girmeden evvel, ikindi de öğlenin arkasından kılınır. Ondan sonra akşam güneş batıncaya kadar orada kalmak lazım. Güneş batmadan evvel oradan ayrılmaz. Güneş battıktan sonra kabileler Müzdelife'ye doğru yola çıkmaya başlarlar. Erken çıkanlar, erken davrananlar Müzdelife'ye çabuk varırlar; geç kalanlar arkadan gelirler. O gün herkes Müzdelife'ye ulaşır. Bayram sabahı, yani Zilhicce'nin onunda da Müzdelife'de sabah namazını kılarlar. Sabah namazının arkasından Müzdelife vakfesi denilen dualarını yaparlar, Mina'ya hareket ederler.

İşte bugünlerin hepsi çok sevaplı günlerdir. Bugünlerde yapılan ibadetler, kılınan namazlar, çekilen tesbihler, verilen sadakalar, yapılan ibadet ve taatlerin sevabı çok büyüktür. O kadar kıymetli, o kadar emsalsiz, o kadar güzel günlerdir ki; insanlar bir saniyesini bile boşa geçirmemeye çalışmalı!

Yalnız hacılar için mübarek değildir. Hacca gelememiş, memleketlerinde kalan insanlar için de çok kıymetli zamanlardır. Bu zamanların içinde onların da her türlü ibadetli, taatli güzel günler geçirmesi lazım; hayır hasenât yapması, oruç tutması, Kur'an okuması, hayrını sevabını artırması, gece gündüz Allahu Teâlâ hazretlerine ibadet etmesi lazım.

Bayramdan bir gün önce, Arefe gününde bir insan oruç tutarsa, - hacca gelmeyenler için bütün bu on günde oruç tutmak sevap- o kadar büyük müjdesi var ki kaçırılacak gibi bir şey değil! Memlekete telefon ettiğiniz zaman arkadaşlarınıza, akrabanıza, çoluk çocuğunuza, büyüklerinize tavsiye edin; "Aman Arefe gününü oruçlu geçirmeyi kaçırmayın, bugünlerin kıymetini bilin, ibadet ve taati ihmal etmeyin. Aman kendinize çekidüzen verin." diye

bildirin. Çünkü bir insan Arefe gününde oruç tutarsa, geçmiş senenin günahları affolunuyor, bir. Bir de, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz sahih hadislerinde buyurmuş ki; “Gelecek senenin günahları da affoluyor.” Subhanallah! Daha yaşamadık, yaşayıp yaşamayacağımız belli değil ama demek ki Allah Teâlâ hazretleri o gün oruç tutana ömür verecek, hatası da olsa bağışlayacak. Onun için Arefe günü oruç tutmak, hacca gelemeyenler için çok iyi.

Arefe gününde veyahut bugünlerde hacılar burada oruç tutsun mu?

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz’in hadîs-i şerîfi vardır; “Seferilikte oruç tutmak *birr* u takvâdan sayılmaz.” diyor. Yolculuğun kendine göre sıkıntıları, yorgunlukları, halsizlikleri vardır; insanın dermanı kesilir, tansiyonu düşer, şekeri artar, genci vardır, ihtiyarı vardır. Yolculukta oruç tutmak takvâ değildir. Buradaki vazifeleri güzel yapmaya çalışacak. Hacıların, “Arefe gününün şu sevabından istifade edeyim.” diye oruç tutması burada mekruhtur. Her şeyin zamanı var, yeri var. Her şeyi Rabbimiz nasıl emrettiyse öyle

yapacağız; Peygamber Efendimiz nasıl buyurduysa öyle yapacağız. Ne az ne fazla; ne ileri ne geri; tam söz dinlemek, tam emre uymak güzel.

b. Hac da Dikkat Edilecek Davranışlar ve Okunacak Dualar

Bizim burada yapacağımız nedir?

Bizim yapacağımız dilimizi tutmak. Çünkü günahların çoğu dille yapılıyor. Haccın, Allah tarafından kabul edilen mebrur, makbul bir hac olması için dilin tutulması şarttır. Gıybet etmeyecek, yalan söylemeyecek, iftira etmeyecek, kimseyi üzecek söz söylemeyecek, Allah'ın sevmediği konuşmaları yapmayacak; dilini Kur'ân-ı Kerîm'le, zikirle meşgul edecek. Haccı ifade eden âyetlerde zikir çok tavsiye ediliyor. Zikrin hac ibadetinde çok büyük bir yeri var. Elinizden tesbih düşmemeli.

Ben dün akşam burada arkadaşlara hatırlarında daha çok kalır diye şaka yaptım. Dedim ki; “Size bir gün mühlet veriyorum, bundan sonra elinizde doksan dokuzluk uzun tesbih olmazsa, yüzer riyal ceza yazacağım.” Onlar da korktular.

Onun için eliniz tesbihli olacak. Tesbihsiz olsa, insan diliyle de tesbih çekemez mi? Çeker ama tesbih de çok güzel bir âlet. Tesbih, müslümanın çok güzel bir eğlencesidir.

Bin defa *İhlas* okursunuz.

Yüz defa *Subhanallâhi ve'l-hamdülillâhi velâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber. Velâ havle velâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azîm* dersiniz. Hadîs-i şerîfte var.

Yüz defa *Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerîke leh...* dersiniz,

Yüz defa *Lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî küntü mine'z-zâlimîn* dersiniz.

Yüz defa *Estağfirullâh* çekersiniz.

Yüz defa *kul huvallâh* okursunuz.

Yüz defa *salavât-ı şerîfe* getirirsiniz.

“Ben bu yüzü nereden bileceğim; tam Peygamber Efendimiz’in dediği rakamı tutturayım.”

O zaman tam tutturmak için elinde şu güzel tesbih bulunsun. Şıkıdık şıkıdık tesbihi çekersin. Rakam da tam Resûllullah'ın istediği

kadar olur diye insanın tesbihi olacak. Dilinde, kalbinde, gönlünde zikrullah olacak. Neden?

Çünkü insan dille, kalple zikir yaparken, her zikirde büyük sevap kazanıyor.

Bir kez Allah dese aşk ile lisan,

Dökülür cümle günah, misli hazan.

Birincide günahları dökülüyor; ikincide fazilet oluyor, sevabı artıyor; üçüncüde daha çok sevap kazanıyor; dördüncüde daha çok sevap kazanıyor.

Onun için, burada malâyânî dediğimiz faydasız konuşmaları hiç yapmayacaksınız. Buradaki zamanınızın çok değerli olduğunu bileceksiniz. “Ben buraya boş iş işlemeye, vakti boş geçirmeye gelmedim.” diyeceksiniz. Dilinizle zamanınızı değerlendireceksiniz, sevap kazanacaksınız. Bu bir.

İkincisi, namaz da zikrin mükemmel bir şeklidir. Namaz da zikirdir. Namaz nasıl zikirdir? *Allâhu Ekber*’i zikirdir, *Subhâneke*’si zikirdir, *Elhamdülillah*’ı zikirdir, tahiyyatı, duruşu, eğilişi, kalkışı, rükusu, secdesi, doğruluğu zikirdir. Namaz kılacaksınız.

Harem-i Şerîf'te en sevaplı ibadet hangisidir?

Harem-i Şerîf'in en sevaplı ibadeti tavaf tır. Oraya inen yüz yirmi rahmetin altmışı, yani yarısı tavaf edenlere verilir. Kırkı namaz kılanlara verilir. Tavaf namazdan önde geliyor. Neden? Tavaf da namaz gibidir, hem de çok kıymetlidir.

“Tavafta bazıları pabuçları eline alıyor, sağı solu itiyor, ileri geri konuşuyor hocam.” diye, cahillerin işi örnek olmaz, gösterilmez. Hukukta; “Batıl makîsun aleyh olmaz.” demişler. Batıl örnek alınmaz, örnek gösterilmez. Şu pabuç giderse gitsin; üzerinde necaset olan şeyi taşıma. İbadet gibi yap. Tavaf ediyorsun, ayakkabını bir arkadaşının yanına koy, “Şuna bak.” de, ama üzerinde taşıma. Pabuçla reis-i cumhurun huzuruna girilir mi? Reis-i cumhurun yanına girecek olsan elinde pabucun, sana gülmezler mi? Tertemiz olacaksın, abdestli olacaksın. Konuşmak var. Ama tavafın namaz gibi olduğunu bileceksin; saygıyla, gözyaşıyla, zikirle tavaf edeceksin.

“Ben tavaf dualarını bilmiyorum.” Bizim bazı hacı amcalara bakıyorum, kulak misafiri

oluyorum; kitaplarda yazılan duaları kekeleye kekeleye okumaya çalışıyor, mânasını da anlamıyor, çünkü yanlış okuyor. Yanından geçerken görüyorum, duyuyorum; yanlış okuyor. Mânasını anlamadan kekeleyerek dua edeceğine şu kitabı bırak, zikrederek, kendi bildiğin şekilde Allah'tan isteyerek, dua ederek tavaf et. Hissederek dua et, gözün yaşlansın. Bırak kitabı şimdi, kitabı evde oku; nasıl dua edeceğini anla, ondan sonra kendi bildiğin duanı yap, tavafını yap.

En sevaplısı tavaftır.

İkincisi; yüz yirmide kırkı, yani yüzde otuz küsuru, üçte biri oluyor, namaz kılanlara verilir. Burada bol bol nafile namaz kılarıyorsunuz. Burada kılınan bir namaz, Türkiye'de kıldığınız namazdan yüz bin kat daha sevaptır, neden? Bu belde mübarek olduğundan. Zaman mübarek, mekân mübarek. Bu mekânda, bu Mescid-i Şerîf'te, yani Kâbe'nin olduğu Mescid-i Haram denilen -el-Mescîdu'l-Harâm denilen yerde kılınan bir namaz, başka yerde kılınan namazın yüz bin misli fazlasıdır. Ama tavaf daha sevaptır. Tavaf yüzde elli daha sevaptır.

Yüz yirminin atması tavaf edenlere, kırkı namaz kılanlara veriliyor. Demek ki arada yirmi fark var. Demek ki namaza göre tavaf daha sevaplı. “Ben yoruluyorum. İzdiham ettirmeyeyim; yazık, tavaf etmemiş öteki kardeşim de tavaf etsin, kalabalık çok.” dersen, tamam, o zaman burada namaz kıl.

Sevabın yirmisi de Kâbe’ye bakanlara verilir. Yüz yirmi sevabın altmış tavaf edenlere, kırkı namaz kılanlara, yirmisi de Kâbe’ye göz yaşları içinde bakıp nazar edenlere verilir. Kâbe’ye bakmak da sevaptır. “Şu mübarek Kâbe. Yâ Rabbi! Çok şükür elhamdülillah, şu gözlerime şu güzel manzaraları görmeyi nasip ettin!” diye, Kâbe’ye bakmak bile sevaptır. Onun için aklın varsa, tavafta da sevap kazanmak istiyorsan, hem altmış sevabı tavaf ederek almak için hem de gözlerin başka şeyle meşgul olmasın etrafta diye, Kâbe’ye bakarak tavaf et, bakıştan da sevap al.

Demek ki Kâbe’de namaz kılacağız, Kâbe’de tavaf edeceğiz, zamanımızı boş geçirmeyeceğiz, zikri yapacağız. Namaz da zikirdir. Başka?

Kur'ân-ı Kerîm'i çok okuyacağız. Kur'an da zikirdir. Millet zikri sadece *Allah Allah* demek sanıyor. Kur'ân-ı Kerîm'i de okuyup hatim indirmeye çalışın. Çok çok Kur'ân-ı Kerîm okuyun. Böylece sevaplarınızı arttırmaya gayret edin.

Burada yapılan her iyiliğin Türkiye'de yapılan aynı cins her ibadet ve taate göre sevabının yüz bin misli daha çok olduğunu bilin. Peygamber Efendimiz dedi ki;

“Bir insan yayan hac yaparsa -yani memleketten buraya yayan geldi, buradan Mina'ya, oradan Arafat'a yaya gitti- ona her bir adımı hürmetine yedi yüz Mekke hasenesi sevap verilir.” Dediler ki;

“Yâ Resûlallah, Mekke hasenesi başka hasenelerden farklı mı? Mekke'de verilen mükâfat başka yerlerden farklı mı?”

“Evet farklı. Mekke'deki yüz bin misli daha fazla.” dedi.

Yani o zaman, yedi yüz çarpı yüz bin; yetmiş milyon. Bir adımına yetmiş milyon sevap, bir adımına yetmiş milyon sevap...

Alimler; “İnsanın müslüman olarak yaptığı ibadetler içinde en sevaplısı hangisidir?” diye sormuş, araştırmışlar. “Bana göre şöyle, sana göre böyle.” değil; acaba Kur’an’dan âyet var mı, Peygamber Efendimiz’den hadîs-i şerîf var mı diye incelemişler, sormuşlar, araştırmışlar. Hadîs-i şerîf var; haccetmek en sevaplı ibadet! Hatta cihattan bile daha sevaplı. Ama farz haccını yapmışsa, ondan sonra cihat etmek durumu da oluyorsa, o zaman durum değişebiliyor. Fakat hac böyle kıymetli bir ibadet.

Demek ki mübarek bir yerdeyiz, mübarek bir zamandayız. Bu yerin mübarekliği hakkında biraz tarihi bilgi vereyim.

Kâbe-i Müşerrefe’nin olduğu yer, Hz. Âdem *aleyhisselâm* atamızın ilk durduğu yerdir. Hz. Âdem atamız oralarda durdu. Melekler orada ona duracak yer yaptılar. Ondan sonra Kâbe’nin ilk binası Hz. Âdem atamız zamanında yapıldı. Hz. Âdem atamız vefat ettikten sonra evlatları onu oraya gömdükleri gibi, etrafını da taşlarla çevirip o yeri muhafaza ettiler.

Nuh *aleyhisselâm*’ın tufanı geldiği zaman ortalık biraz sellerden tahrip olduktan sonra,

oraya kumlar yığıldığı için Kâbe-i Müşerrefe'yi İbrahim *aleyhisselâm*'ın yeniden ortaya çıkarılması ve bina etmesini Allah emretti. Orada Kâbe'nin bina edileceğini vahyetti. Hem İbrahim *aleyhisselâm* biliyordu, hem Hacer validemiz biliyordu, hem de İsmail *aleyhisselâm* biliyordu. Cebrail *aleyhisselâm*; “Şuraya Kâbe bina edeceksiniz, inşaat yapacaksınız.” diye yerini gösterdi.

İbrahim *aleyhisselâm*, oğlu İsmail *aleyhisselâm* büyüdüğü zaman, orada Kâbe'yi bina ettiği zaman, eski kalıntıları buldu. Orası kırmızımsı bir tümsek halindeydi. Biliyorsunuz Türkiye'de de tümsekler kazıldığı zaman altından temeller çıkıyor, höyük diyorlar. Kazıldığı zaman tarihi kalıntılar çıkıyor. İbrahim *aleyhisselâm* orada temelleri buldu ve Allah'ın emriyle Kâbe'yi İsmail *aleyhisselâm* ile yeniden inşa etti.

Kâbe-i Müşerrefe Hz. Âdem atamız zamanından yâdigârdır. İbrahim *aleyhisselâm* zamanında yeniden bina edilmiştir. Ondan sonra da tekrar tekrar Allahu Teâlâ hazretleri, kime nasip ettiyse o şerefi, tamir olmuştur. En son tamiri de 1996 yılında oldu. Ramazan'dan

sonra etrafını tahta perdeyle çevirdiler; aşağısından yukarısına kadar yeniden bir elden geçirip tamir ettiler. Tavanı akmaya başlamıştı, su alıyordu; yeniden tamir ettiler. O tamirden sonra içini yeşil mermerlerle döşediler.

Kâbe-i Müşerrefe'nin içine girmek, ben kardeşinize nasip oldu. Mermerlerini, nakışlarını, durumunu, en son yeni şeklini, içini görmek nasip oldu. Bir tarafta mermerciler cızır cızır mermerleri keserek yukarıları düşüyorlardı. Ben de mermer tozları arasında alnım burnum, kaşlarım beyazlaşmış vaziyette, Allah nasip etti, Kâbe'nin mermer tozuna bulanarak orada namaz kıldım. Kâbe'nin mermer tozuna bulaşan o elbiseleri de çıkarttım, paketledim, üstüne de yazdım; "Bu, benim Kâbe-i Müşerrefe'ye girdiğim zaman giydiğim, Kâbe'nin tozuyla tozlanmış elbiselerimdir." diye pakette muhafaza ediyorum. Müzeye kaldırılacak gibi benim için kıymetli oldu.

En son tamiri de öyle, sağlamaştırıldı. Aşağı doğru inmişler, düzeltmişler, duvarları sağlamaştırmışlar.

Mübarek, tarihî bir yerdeyiz. Peygamberlerin olduğu bir yerdeyiz. Kâbe-i Müşerrefe'nin

içinde ve avlu gibi, yarım daire şeklinde olan yerinde ve Kâbe ile zemzem kuyusu arasında nice peygamberler medfundur. Çok peygamberlerin kabirleri vardır. Ama artık bilinmiyor. Eskiden Kâbe-i Müşerrefe'nin yanındaki o Hicri İsmail denilen yeri kazmışlar. Aşağıda yeşil taşlı üstü yazılı bir kabir bulmuşlar. Kitaplar böyle yazıyor.

Hâsılı, cihan tarihinin, insanlık tarihinin en güzel yerinde bulunuyoruz. Allah'a hamd ü senâlar olsun. En güzel zamanlarda bulunuyoruz. Hem de Allah'ın en sevdiği dine bağlı müslümanlar olarak bulunuyoruz. Hem de cihanın hayran kaldığı en güzel bir ibadeti, hac ibadetini yapmak için burada bulunuyoruz.

Muhterem kardeşlerim!

c. Allah Katında Din İslam'dır

Hız. Âdem *aleyhisselâm* atamızdan beri peygamberler gelmiş, hak dini anlatmışlar. Her yere peygamber gitmiş, her beldeye Allah peygamber göndermiş. Ama insanlar zaman zaman bozulmuşlar. Etin, sütün bozulduğu gibi fikirler, inançlar da zamanla bozulmuş. Bozuldukça Allah tazelemiş, yeni peygamberler

göndermiş. Onun için eski dinlerin bazı mensupları hâlen dünyada kalıntı olarak bulunuyor.

Musa *aleyhisselâm*'ın zamanından kalıntı yahudiler var; eski, hükmü geçmiş, tedavülden kalkmış. Ta İsa *aleyhisselâm* zamanından kalıntı hıristiyanlar var; eski, hükmü geçmiş hem de dinlerini bozmuşlar. İsa *aleyhisselâm*; “Haça tapın.” demedi. İsa *aleyhisselâm* “Bana tapının.” demedi. “Benim çarmıha gerilmiş olarak resmimi yapın, putumu yapın da, heykelimi yapın da benim karşıma geçin, ibadet edin.” demedi. Bozulmuş olarak, kalıntı olarak, tefessüh etmiş olarak, bozuk olarak bir takım inançlar var. Bir de Güneydoğu Asya'yı, Avustralya'yı gördük, budistlerin tapınaklarını gezdik. Kimisi de abuk sabuk batıl putlara tapıyor; koca göbekli, çıplak heykellere tapıyor.

Elhamdülillah, bizim dinimizin birinci temeli nedir? İslâm'ın beş şartından birincisi nedir?

Eşhedü en lâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve rasûluh demek. Ne demek yani?

Tevhid; Allah'ın bir olduğuna inanıp, âlemlerin Yaradanı'nı bilip, bir tek O'na ibadet etmektir.

Bir tek Allah'ı tanımışız, biliyoruz Yaradan'ı, âlemlerin Rabbini, ancak O'na ibadet ediyoruz. Öyle haça, taşa, puta, ağaca, dağa, denize, öküze, şuna buna tapınanlar gibi değil. Niye? Tevhid inancına, doğru inanca sahibiz...

Allah'ın bize emrettiği ibadetler de ibadetlerin en güzeli; namaz, oruç, zekat, hac. Allah'ın bize emretmiş olduğu, İslâm'ın beş temel ibadetinden birisi olan hac ibadetini yapmak için burada bulunuyoruz. Allah'ın en güzel dinine sahip, Allah'ın razı olduğu, kabul ettiği, geçerli olan en güzel dine sahip müslümanlar olarak burada bulunuyoruz.

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

Inned'd-dîne indellâhi'l-islâm.¹

“Allah başka dinleri kabul ediyor mu?”

“Etmiyor.”

---

¹ 3/Âli İmran, 19.

“Başka dinlerin mensuplarını seviyor mu?”

“Sevmiyor.”

“Onları cezalandıracak mı?”

“En feci şekilde cezalandıracak.”

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

*Innallâhe lâ yağfiru en yüşreke bihî ve yağfiru mâ dûne zâlike limen yeşâ.*² “Allah her günahı affeder, Erhamu’r-Râhimîn’dir, Gafûru’r-Rahîm’dir ama şirk müstesna. Şirki, müşrikliği, kâfirliği affetmez.”

Onun için âlemlerin Rabbi Allahu Teâlâ hazretleri; *وَرَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ ve radîtu lekümü’l-islâme dînâ,*³ “Ben sizin müslüman olmanıza razıyım; başka bir dine girmenize, başka bir dini benimsemenize karşıyım.” diyor.

Allah’ın sevdiği, bozulmamış, geçerli, en güzel dine sahibiz. Tedavülden kalkmamış, kıymetsiz değil. Kıymetli olan, geçerli olan

² 4/Nisa, 48.

³ 5/Maide, 3.

hak dine sahip olarak bulunuyoruz. Bu hak dinin en mühim ibadeti olan haccı yapmak için burada bulunuyoruz. Biz şu anda kıymeti sayılamayacak kadar çok, hazinelerin içindeyiz. Hani; “O mâhîler ki derya içredir, deryayı bilmezler.” demiş şair. Şimdi biz deryadaki balık gibiyiz, deryanın kıymetini bilmiyoruz. Nimetlerin içinde yüzüyoruz. Çok kıymetli bir zamanda, çok güzel bir yerdeyiz. Çok güzel bir din üzereyiz. Çok güzel bir maksatla buraya toplanmışız. Hac yapacağız. Onun için bu haccı güzel yapmaya çok dikkat edin. Bu haccın bir yerinde bir sakatlık, bir bozukluk olmasın.

d. Haccın Manevi Edepleri

Haccın sevabını kaçıran şeyler nelerdir?

Kötü sözler söylemeyin.

Çirkin işler yapmayın, günahlara bulaşmayın.

Birbirinizle itişip kakışmayın, çekişmeyin, kavga gürültü yapmayın.

Haccın kuralları bunlar; refes olmayacak. *Refes* sözle ve fiilen çirkin, müstehcen iş yapmak demek. Mesela ağzını açmış, ana avrat

küfretmiş. Refes bu. Küfür refestir. Kötü söz, kötü iş yapmamak, bir. *Ve lem yefsuk*; fısk ü fücur yapmayacak. Günah olan, haram iş yapmamaya dikkat edecek. Bir de cenk ü cidal yapmayacak. Birbiriyle itişme, kakışma, kavga, mücadele, yumruklaşma vesaire.

Bazı insanlar bunları yapıyorlar. Neden yapıyor? Otel odası yüzünden yapıyor. Hadi bir kavga çıkıyor, şeytan kavga ettiriyor. Kavga etmeyecek, halim selim olacak, yumuşak olacak. Bu ibadeti iptal etmemeye dikkat edecek.

مَنْ حَجَّ لِلَّهِ وَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمِ
وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

Men hacce lillâhi ve lem yerfus ve lem yefsuk race'a ke-yevmi veledethu ümmühû. Böyle hacceden, anasından doğduğu gündeki gibi evine tertemiz, günahsız döner.

Bu hadîs-i şerîfte zikredilmeyen ilk şart nedir?

Haccın helal parayla yapılmasıdır.

Haramla olmaz. Köroğlu'nun işi gibi olmaz. Köroğlu gider zenginlere işkence yaparmış, soyarmış; aldığı paraları fakirlere dağıtırmış. Öyle şey olmaz. Haramla hayır olmaz. Falanca kötü bir kadın kötü ev işletmiş, onun parasıyla cami yaptırmış. Olmaz. Vaiz bunu böyle söyledi diye Diyanet Teşkilatı da vaizi vali şikayet etti diye cezalandırıyor. Ağzına sağlık, vaiz doğru söylemiş. "Haramdan hayır olmaz." diye hadîs-i şerîf var. Peygamber Efendimiz öyle söylüyor. Vali kızsada da, hakimler ceza yazsa da işin doğrusu bu. Haramdan hayır olmaz. Helal olacak.

Ondan sonra da ibadeti güzel yapacak. Dalaşmayacak, itişmeyecek, kavga etmeyecek. İyi niyetli, yardımcı, cömert, ikramcı olacak. Mü'min kardeşini, arkadaşını sevecek. Güleç yüzlü, hayırhah olacak.

Cömert olacak. Burada on riyalin, yüz riyalin, yüz doların kıymeti olmaz. Onun için kavga olmaz. İnsanın hac için harcadığı paranın mükâfatı bire yedi yüzdür. Cihat parası gibi, hac için harcanan para da bire yedi yüz mislidir. Bir milyon harcıyorsan, yedi yüz milyon harcamış gibi sevap alıyorsun. Yüz milyon

harcamışsan -yedi yüz milyon, yedi milyar-
yetmiş milyar para harcamış gibi sevap alıyor-
sun. İnsan kesenin ağzını açacak. Arkadaşına
ikram edecek. “Al sana tavuk kızartması al-
dım, ye, buyur; dua et yeter, para istemez.”
“Al sana meşrubat aldım, iç.” “Al sana şunu,
al sana bunu.” Hayır yapacak, kesenin ağzını
açacak. Burada cimrilik olmaz. Burada parayı
harcarken el titremesi olmaz. Buraya yaptığın
her masraf bire yedi yüz mislidir. Ne kadar bü-
yük sevabı var! Onun için ne otel parasından
kaçınacaksın, ne vasıta parasından kaçınacak-
sın, ne ikramdan kaçınacaksın. Burada ne ka-
dar ikramcı, masrafçı olursan sevabı o kadar
çok olacağı için cömert olacaksın.

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، لَبَّيْكَ
إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ

*Lebbeyk çekmek de zikirdir. Lebbeyk
Allâhümme lebbeyk, lebbeyke lâ şerîke leke
lebbeyk, inne'l-hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-
mülk lâ şerîke lek.*

“Ne oluyor hocam bundan?”

Ne oluyor, söyleyeyim;

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُلَبِّي إِلَّا لَبَّى مِنْ عَن يَمِينِهِ أَوْ عَن
شِمَالِهِ مِنْ حَجْرٍ أَوْ شَجَرٍ أَوْ مَدْرٍ حَتَّى تَنْقَطِعَ
الْأَرْضُ مِنْ هَاهُنَا وَهَاهُنَا

*Mâ min müslimin yulebbî illâ lebbâ men
an yemînihî ev an şimâlihî min hacerin ev şe-
cerin ev mederin hattâ tenkatı'al-ardu min
hâhunâ ve hâhunâ.*

Tirmizî, İbn Mâce, Taberânî, Hâkim, Sehl
b. Sa'd *radıyallâhu anh'*den rivayet etmişler.

“Kim *lebbeyk* çekerse; sağındaki, solun-
daki ağaç, taş, dağ, toprak; o taraf bitinceye
kadar bu taraf, bu taraf bitinceye kadar o ta-
raf, hepsi *lebbeyk* çeker. Hepsinin sevabı da
bu *lebbeyk* çekene gelir.” Oyuncak değil, çok
büyük mükâfatlar var.

Lebbeyk ne demek?

Bursalı Derviş Yunus, hac için şiir yazmış,
diyor ki;

Delil yapışsa elime,

Lebbeyk öğretse dilime,

İhram bezini belime,

Sarsam ağlayı ağlayı.

En mühim yeri, en sonu bana göre. “İhram bezimi belime, sarsam ağlayı ağlayı.”

Şimdi bir soru soruyorum; ihram bezini bağlarken ağlayan var mı?

Kendi kendinize sorun; “Ben bu ihram bezini belime bağlarken ağladım mı ağlamadım mı?” Bak âşıkların ibadeti nasıl, gafillerin hali nasıl? Aradaki fark nasıl? Allah şimdi ona verdiği sevabı buna verdiği sevap gibi mi yapar? Arada fark olur. İhram bezini bağlarken hüngür hüngür aşkından, şevkinden, heyecanından ağlıyor. Çok mühim.

Hocalardan birisi Hocamız Mehmed Zahid Kotku hazretlerine şikayet etmiş. “Hocam, ben Kâbe’ye gittim, tavafı yaptım ama bir şu kadarcık bir heyecan, bir feyiz, böyle bir tat, bir lezzet, hiçbir şey duyamadım. Kalbim kas-katı, ne ağlamak geliyor ne bir heyecanlanmak var içimde.” Hocamız bir dua etmiş ona. O duadan sonra tavafa girmiş, ağlaya ağlaya, ağlaya ağlaya, feyizden, zevkten mest olmuş. İnsanın bir kusurundan, bir kabahatinden dolayı bazen kalbi katı olur.

Aziz ve muhterem kardeşlerim,

İbadetin sevabını Allah en çok kime verir?

En güzel duygularla, en içten yapana verir. Takvâsı en çok olana verir. Duygusuz, namaza durmuş, aklı parada pulda, çarşıda pazarda, alışta verişte; ona vermez. Ötekisi ağlaya ağlaya namaza durmuş. *Allâhu Ekber* demiş, ağlıyor; Fâtiha'yı okuyor, ağlıyor; secdeye varmış, ağlıyor.

“Mübarek, dövdüler mi, niye ağlıyorsun; bir yerin mi acıyor, ondan mı ağlıyorsun?”

“Değil.”

“Niye ağlıyorsun?”

“Sorma hocam, karıştırma, kurcalama.”

Neden ağlıyor? Çünkü içinden güzel duygular geliyor.

“Hocam, güzel duygusu filan olur mu, günahına ağlıyor.”

Günahına ağlamak da çok güzel! Bir insan günahına ağladı mı, şöyle gözünden bir sinek başı kadar bir damla gözyaşı çıksa, azıcık bir ağlamak bile çok sevap. Gözyaşları toprağa döküldü mü inci taneleri gibi, afv u mağfiret

olunuyor. Cehennem dermiş ki; “Sen uzağa git, benden uzaklaş; yoksa gözyaşların şimdi benim ateşimi söndürecek; beni tehlikeye sokuyorsun.” dermiş. Cehennem Allah korkusundan ağlayan insana, “Sen uzağa git!” dermiş. Gözyaşı cehennem ateşini söndürürmüş.

Onun için yaptığınız ibadeti takvâ ile yapmaya çok dikkat edin. Duyarak; duygulu, hassas insan olarak, düşününe düşününe, edepli edepli yapmaya çalışın.

Edep bir tâc imiş, nûr-ı Hudâ’dan,

Giy ol tâcı, emin ol her belâdan.

Edepli olacaksın. Her yaptığın işi edepli yapacaksın.

“Hocam bu edep ne demek?”

Edep, bir işin esasına uygun yapılmasını gösteren kaideler demektir. O iş nasıl yapılması gerekiyor; yani bu işin tam bir ustası, en iyisi bu işi nasıl yaparsa yapar? İşte onları yazmak gerekse; şöyle yapar, böyle yapar. İşte bu işin âdâbı budur. Yemek yemenin âdâbı vardır.

“Söyle bakalım hocam, biraz âdâbtan misal olsun, bileyim. Yemeğin âdâbı nedir?”

Besmele ile başlamak; *Bismillâhirrahmânirrahîm*. *Bismillâhirrahmânirrahîm* demezse şeytan onunla beraber yer. Tabaktan bir lokma alırsın, iki lokma eksilir. Şeytan insanın yediğine, içtiğine ortak olur.

Hatta, hatta, hatta. Üç defa söylüyorum, Peygamber Efendimiz bildiriyor; insanın çocuğuna şeytan ortak olurmuş! Yani ne demek?

“Bazı insanların çocukları karısından doğuyor ama şeytanın çocuğu oluyor.” demek. Düşünürsen öyle. “Bizim oğlan hiç laf dinlemiyor!..” “Bizim oğlan hayırsız!..” “Bizim oğlan namazsız niyazsız, anasına babasına saygısız!..” Şeytanın çocuğu o, senin değil. Neden? Nikâhı usulüne, âdâbına uygun yapmadın. Zifafı, düğünü âdâbına uygun yapmadın; şeytan da çocuğuna ortak oldu. Âyette geçiyor bunlar, laf değil. Âlemlerin Rabbi Kur’an’da söylüyor. Şeytan insanın çocuğuna da, yediğine de, içtiğine de ortak olabilir. Ne yapacak? Besmele ile... Şeytanın ortak olmaması için eûzubesmele ile başlayacak. Bu işin âdâbı bu. Mesela bir âdab bu.

Yemek yerken herkes önünden alacak. Gidip de ta karşıdakinin önünden alırsan, “Bre

insaf ya! Sen hiç yemek yeme âdâbını öğrenmedin mi? Niye gidiyorsun oradan alıyorsun, kendi önünden yesene!” derler. Başkasının ağzına, lokmasına bakmayacak. Yemek yemenin birçok âdâbı var.

“Hocam sevdim bu âdâbı ben, bunları nereden öğreneceğim?”

Âdabla ilgili güzel bir kitap var, bir parmak kalınlığında; *Mecmau'l-âdâb*, edeplerin topluca bulunduğu, yazıldığı kitap demek. Bir Osmanlı müftüsü oturmuş, kalkmış, kitapları karıştırmış, her şeyin âdâbını oraya yazmış. Şimdi o kitap yanımızda olsa, açsak, haccın âdâbını da söyleyecek. Haccın âdâbı, yemeğin âdâbı, ticaretin âdâbı, evliliğin âdâbı, düğünün âdâbı vesaire; her şeyin âdâbını kaleme almış. Evlatlık âdâbı, babalık âdâbı, hanımlık âdâbı. Her şeyin âdâbı var. Âdâbına riayet edecek.

Bir *Mecmau'l-âdâb* kitabı olsun da, bundan sonra her şeyi edebine uygun yapmayı öğrenin. Haccın âdâbını da oradan okuyun.

Bir hadîs-i şerîf daha okuyacağım sevgili kardeşlerim;

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَحُجُّ أَغْنِيَاءُ أُمَّتِي
لِلنُّزْهِةِ وَأَوْسَاطُهُمْ لِلتِّجَارَةِ وَقُرَاؤُهُمْ لِلرِّيَاءِ
وَالسُّمْعَةِ وَفُقَرَاؤُهُمْ لِلْمَسْأَلَةِ

*Ye'tî alen-nâsi zemânun yehuccu ağ-
niyâu ümmetî li'n-nuzhe ve evsatuhum li't-
ticârah ve kurrâuhum li'r-riyâ ve's-sum'a ve
fukarâuhum li'l-mes'ele.*

Bu hadîs-i şerîfi niye okuyorum?

Hacca gelişte niyet bozuk olursa iş tehli-
keye girer, sevap alınmaz. Arkadaşlarımız teh-
likeyi de bilsinler diye söylüyorum.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve
sellem* buyurmuş ki;

“İnsanların başına bir zaman gelecek -
asırlar geçecek, *Asr-ı Saadet* geçecek, Hulefâ-
i Râşidîn'in devri geçecek- *yehuccu ağniyâu
ümmetî li'n-nuzhe*, ümmetimin zenginleri ge-
zinti, ferahlama, rahatlık için, tenezzüh için
haccedecekler.”

Tenezzüh ne demek?

Kıra, deniz kenarına, dere kenarına, dağ tepesine, manzaralı yere, boğaz kenarına keyif için gitmek demek. Çay höpürdetecek, keyif yapacak. Nüzhet tenezzüh, gezinti demek, ferahlamak, keyif yapmak için gezinti demek.

Allah Allah, zenginler gezinti olsun diye gideceklermiş. “Çok sıkıldım işten, bunaldım biraz. Nereye gideyim, nereye gideyim? Hacca gideyim bari.” diye hacca gideceklermiş. Hac, gezinti yeri mi burası, yoksa eğlence yeri mi, yoksa dinlenme yeri mi? “Bir zaman gelecek ümmetimin zenginleri gezinti olsun diye, keyif olsun diye haccedecekler.”

Ve evsatuhum li't-ticâreh. Öteki avam, ortadaki insanlar, bir kısmı da ticaret için hacca gelecek. “Şu kadar mal yükleyelim, şu kadar bavul mal götürelim, şunları şunları satalım. Oradan şu kadar mal alalım, götürelim İstanbul’da satalım. Hac beleşe, bedavaya gelsin. Biz de para kazanalım.” Böyle insanlar var mıdır? Belki vardır. Belki böyle yapanlar oluyordur, olmuştur. Ben bazılarını, tam bu tarife uyanları biliyorum.

Gezinti için, keyif için buraya gelinmez; ticaret için de gelinmez. “Niçin gelinir, söyle hocam.”

Buraya Allah’ın rızasını kazanmak için gelinir. Allah emretti diye gelinir. Kur’ân-ı Kerîm’de Allah, müslümanlara ferman buyurmuş, emretmiş. Peygamber Efendimiz de; “Allah size haccı farz kıldı ey müslümanlar, haccedin!” demiş. Biz de “Başüstüne!” dedik. Durumumuz müsait değildi, işimiz de sıkıştı. Bir sürü mesele de vardı ama “Emir başım gözüm üstüne.” diye kalktık geldik, diye gelecek insan. Durumu müsait olsa da olmasa da, sıkıntı olsa da olmasa da. Niye geldi? İbadet aşkı ile emri tutmak için geldi. İnsan Allah rızası için gelmeli, ticaret için değil. “Bir de orayı göreyim; Avrupa’yı gördüm, Fransa’yı, İngiltere’yi, Almanya’yı gördüm, İsviçre’de kayak yaptım, falanca yerde gezdim tozdum, bir de orayı gezeyim.” diye olmaz. Niyet bozuk, öyle olmaz. Gezme için, ticaret için olmaz.

Ve kurrâuhum li’r-riyâ ve’s-sum’a. “Hocaları ve hafızları da gösteriş ve şöhret için gelecek.”

Neden?

“Şu hocaya bak, bir hacca gitmemiş!” Sıkıştıraraklar. Bu sefer, “‘Hacca gitmedi’ diyorlar, hadi gideyim de bari hacı olayım.” diyerek gidecek. “Tadı olmuyordu işin; gideyim de bari hacı olayım.” Veya gelecek hac yapacak, ondan sonra levhasına yazacak; “Hacı bilmem kim.” Olmaz. Sen ticarî levhaya ne diye “hacı falanca” diye yazdın? Hacı mı satıyorsun sen, hacılığını mı satıyorsun? Olmaz, Allah rızası için olacak. Öyle gösteriş için, birisi gitmezsem ayıplıyor veya gidersem alkışlıyor diye hac olmaz. “Gidersem halk beni daha çok beğenir, hacca gideyim de beğensin.” Öyle şey olmaz. “Gitmezsem halk kızar, bu ne biçim adam, ne biçim hoca, hacca bile gitmemiş.” der. Olmaz. Bu düşüncelerle hac olmaz. Sen kötü niyetle yapıyorsun bu işi. Bu niyetle olmaz.

İnsanlar ne derse desin; insanlar beğenmese bile güzel şeyi yapacaksın, Allah’ın emrini tutacaksın.

Başörtüyü beğenmiyorlar. Kızlar başını açacak; “Açmıyorum. Açmam. Açmayacağım!” Sakalı kes; “Kesmiyorum!” “Çok çirkin oluyor.” Sen çirkin oluyorsun. O güzellik izafî.

Güzelliğın, çırkinliğın ölçüsü ayrı; ben emir olduğundan yapıyorum bu işi. Ben Allah'ın emrini tutarım; ben öyle onun bunun lafına bakmam. İşte niyeti güzel olmak budur. Bu, yaptığı her işi Allah rızası için, Peygamber Efendimiz'in sünnetine uygun diye, sevap kazanmak için yapıyor.

Mü'minin bir vasfı nedir?

İyi bir müslümanın çok vasıfları var da, vasıflarından bir tanesi şudur;

وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ

*Ve lâ yehâfûne levmete lâim.*⁴ Müslüman, kınayanın kınamasına aldırılmaz. Müslüman biraz kahramandır. Müslüman biraz efedir. Müslüman biraz cesurdur. Müslüman biraz dirençlidir. Müslüman öyle kuru gürültüye pabuç bırakmaz; hak bildiği şeyi yapar, kimseden korkmaz. *Ve lâ yehâfûne levmete lâim.* “Kınayanın kınamasından, ayıplayanın ayıplamasından korkmaz.” Allah'tan korkar. “Ben bu sözü söylersem Allah ne der? Ben şu işi yaparsam Allah

⁴ 5/Maide, 54.

ne der?” Allah’tan korkar, tir tir titrer. Ağlar, yalvarır ama kuldan korkmaz.

Hocamız Abdülaziz Bekkine *rahmetullâhi aleyh* hazretleri, caminin avlusunda, incir ağacının altında hatm-i hâcegân yaptırmış. Etrafı polisler sarmışlar. O zaman tesbih yasak, zikir yasak, pek çok yasakların olduğu zamanda yani. “Hocam polisler etrafı sardı. Eyvah basılacağız!” demiş birisi. Ne diye basılıyor? *Allah* diyor, zikrediyor diye basılacak. Hocafendi hiç aldırmamış. Ama o arada bir söz söylemiş, çok hoşuma gidiyor. Allah makamını, mekânını âlâ eylesin, şefaatlerine nail eylesin;

“Biz Allah’tan başkasından korkanlardan korkarız.” demiş. “Sen ne yapıyorsun, bundan ne diye korkuyorsun? Senin halin iyi bir hal değil.” demiş yani. Korkacaksan Allah’tan kork, başka şeyden korkulur mu? Şimdi ben senden korktum, sana acıdım demek. Sen gideceksin, ne yapıyorsun sen, ayağın kayacak, mânevî bakımdan zarar edeceksin demek.

Korkmamış, zikre devam etmiş, ibadetini tamamlamış. Kabahat etmiyor ki; sevaplı bir şey yapıyor. Mü’min böyledir. *Ve lâ yehâfûne levmete lâîm*. Kınayanın kınamasından da

korkmaz, tehlikeden de korkmaz, başka şeyden de korkmaz.

Ve fukarâuhum li'l-mes'ele. Fakirler de hacca geliyor ama dilenmek için geliyor. “Ben Mısır’da dilensem ayda şu kadar gelirim olur, hacca gider de bir dilenirsem orada on misli fazla para kazanırım.” Yallah, hadi bakalım alıyor bir uçak bileti, kalkıyor Türkiye’den, Pakistan’dan buraya dilenmeye geliyor.

Arkadaşlardan birisi anlattı. Mekke-i Mükerrede’de namazdan çıkmış. Dilencinin biri kolunu açmış, sargılı kolu kıpkırmızı, sargısı da kıpkırmızı olmuş, dileniyor. İnsanlara sargısını gösteriyor, kolu fena. Sargıların üstüne kan çıkmış. Arkadaşın gözü dilenciye tutmamış, durumunu beğenmemiş. Yapışmış yakasına, “Neyin var senin kolunda? Aç bakalım, göreyim şunu.” Çünkü bu kan bu kadar sargının üstüne çıkarsa, işte şurada Ecyad Hastanesi var, git yeniden sardır. Kan böyle üstüne çıkmışken durulmaz ki. Eğer o kadar kanıyorsa tehlike var demektir. Git yeniden sar, ilaçla, gazlı bezleri, pamukları koy. Zorla söktürmüş... Koluna kanlı ciğer bağlamış adam! Altı sağlam, hiçbir şeyi yok. Çatur çatur söktürmüş, adam

sağlam; polise teslim etmiş. Dilencinin cebinden bilmem ne kadar bin riyal çıkmış. Peygamber Efendimiz'in söylediğinin misali işte. Adam buraya dilenmeye gelmiş, Allah'ın rızasını kazanmaya değil. Ama Allah nasıl birisini vasıta ediyor da yakalattırıyor?

Biz bunların içinde kendi durumumuza bakalım. “Ben buraya gezinti için gelmedim yâ Rabbi. Gelmek doğru değilmiş. Eğer gezinti için geldiysem bile tevbe yâ Rabbi. Bir de şurayı göreyim demiştim hakikaten ben, vazgeçtim şimdi; ben buraya ibadet için geldim yâ Rabbi. Şimdi anladım, bu hadisi duyunca anladım, tevbe yâ Rabbi. Allah tevbeleri kabul eder, hatasını anlayanı kabul eder. Ticaret için, gösteriş için gelmedim yâ Rabbi. Türkiye'ye gidince “hacı filanca” dedirtmeyeceğim, levhaya yazmayacağım, bilmem ne hacı adı altında rızan olmayan işler yapmayacağım. Hacılığı kullanmayacağım. Dilenmek için de gelmedim. Allah rızası için geldim. Senin rızanı kazanmak için geldim.” diyecek, her şeyi Allah rızası için yapacak. Kimseye yük olmayacak. Kesenin ağzını açacak, güzel bir hac yapacak.

e. Haccı Mebrur Nasıl Olur

Güzel bir haccın Arapçası nedir?

Hacc-ı mebrûr'dur. **حَجًّا مَبْرُورًا** Haccen

mebrûrâ, hacc-ı mebrur. Mebrur ne demek? İyi demek.

Hacc-ı mebrur nasıl olur?

Hacc-ı mebrur cömertlikle, ikramlar yaparak; ibadetle, taatle, zikirle vaktini güzel geçirerek olur. Böyle yapacak. Böyle bir haccın mükâfatı cennet. Biz öyle bir iş yapıyoruz ki güzel yapıldığı takdirde sonu cennet... **لَيْسَ**

لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةَ *Leyse lehû cezâun ille'l-*

cenneh. Güzel bir haccın cennetten başka mükâfatı yok. Hac güzel olursa cennetlik olacağız. Gece gündüz istediğimiz bu değil miydi; işte cennetlik olma fırsatı! Cennetlik olmak istemiyor muyuz; işte cennetlik olmanın mevsimi, zamanı, yeri, sırası geldi!

Onun için haccımızın güzel olmasına çok dikkat edelim. Allahu Teâlâ hazretleri bizi şaşırtmasın, gaflete düşürtmesin, şeytana uydurtmasın. O usta, mel'un, aldatıcı, insanları saptırıcı, azdırıcı şeytan bizim kalbimize, aklımıza vesvese verip de, bize yanlış işler yaptırıp da haccımızı bozdurtmasın.

Ben kendim gözlerimle müezzin mahfilinin yanında gördüm. Kâbe bu tarafta görünüyor, merdivenlerin üstünde bizim hacılardan bir tanesi karısına gerildi bir tokat şaplattı. Şaplatmasına döndük baktık ne oluyor diye. Kadını dövdü orada. Merak da ettim; neden dövdü, bu ne yaptı ki Harem-i Şerîf'te tokat patlattı diye. "Niye kayboldun?" diyor adam. İnsan isteyerek kaybolur mu, insafsız! O kadıncağzın da yüreği parça parça olmuştur, korkudan yüreği ağzına gelmiştir. Şeytan nasıl aldatıyor; orada bir tokat vurdurtuyor, Kâbe-i Müşerrefe'de, o mübarek yerde karısını tokatlatıyor. Şeytan aldatır. Birazcık bir fırsat buldu mu, bir yerden bir girecek yer buldu mu, düşman düşmanlığını yapar. Kaleye düşmanı sokmamak lazım. Ne lazım?

Her zaman uyanık olmak, nöbetçilik yapmak gerek. Daima uyanık olmak gerek. Bizim Nakşî tarikatinde bir esas vardır; kişi her zaman kalbinin, gönlünün bekçisi olacak. Hazır ol vaziyette; kalbine girene çıkana, düşüncesine, fikrine, niyetine vakıf olacak, sahip olacak, kalbine kötü şeyler getirtmeyecek. Gelirse kovacak. Çok mühim.

Burada bir şeyi daha hatırlatayım. İnsanın Türkiye’de kalbinden kötü bir şey geçerse, kötü bir şeye niyet etse, yapmadıkça ceza yazılmaz. Bir şeye niyet etse, yapmadığı zaman ceza yazılmaz. Oralarda ceza yazılmaz ama burada yazılır. Bu mübarek beldede insanın kalbini temiz tutmaya çok çalışması lazım. Burada kalbine gelen kötü şeyden dolayı da, “Niye bu kötü şeyi düşündün?” diye insana ceza yazarlar. Mânevî bakımdan burası mühim bir yerdir. Bu söz de çok mühim bir sözdür.

Onun için kalbinize, aklınıza, fikrinize, düşüncenize sahip olun. İyi şeyler düşünmeye gayret edin. İyi şeyler düşünmezseniz; kötü düşüncelerinizden, kötü niyetlerinizden, kötü

bakışlardan, kötü düşüncelerden dolayı da günaha girersiniz, burada büyük günaha girersiniz.

“Peki hocam bunun çaresi ne?”

Bir çaresi abdestli olmaktır. Devamlı abdestli olduğunuzda şeytan yanınıza sokulamaz, kötü şeyler de aklınıza giremez. Abdestsiz olduğunuzda şeytan yanınıza sokulur, kötü şeyleri o vesvese verir. *Yuvesvisu fî sudûri'n-nâs*. İnsanın gönlüne vesveseyi, hortumunu sokup da böyle fıskırtan, gönderen şeytandır. *Yuvesvisu fî sudûri'n-nâs*. Hangi sure bu? En sonuncu sure. *قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ* *Kul eûzu bi*

rabbi'n-nâs sûresinde. *مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ*

الْخَنَّاسِ *Min şerri'l-vesvâsi'l-hannâs*. Kur'ân-ı

Kerîm'in 114. sûresi. Şeytan insanın içine, aklına, kalbine vesvese verir. Abdestli olunca bunu yapamaz. Devamlı abdestli gezin. Sabahleyin abdesti alın, hiç abdestsiz durmayın, bu bir. Abdestli olmak insanı korur.

İkincisi, Kur'ân-ı Kerîm okumak insanı korur. Kur'an'ı okuyun; ezberinizden okuyun, yüzünden okuyun.

“Benim Kur'an okuyacak tâkatim, bilgim, kuvvetim yok. İşte ne yapalım; bugüne böyle gelmişiz, Allah affetsin hocam, Kur'an okuyamıyorum.”

O zaman zikir insanı korur. Zikirsiz hiç boş zamanını geçirme. Süleyman Çelebi rahmetli ne diyor? “Her nefeste Allah adın de müdâm.” *Müdâm* ne demek? Daimî demek. Daima, daimî olarak, her nefeste *Allah* de. İşte burada onu uygula. Türkiye’de yapamadın, bari burada uygula. Her nefeste *Allah* de de şeytan yanına sokulmasın, vesvese veremesin, aklını, fikrini, kalbini bozmasın diye buna çok dikkat edin. Çünkü burada içinden geçen duygulardan dolayı da insana günah yazılır.

Burası önemli bir yer. Burada insan melek gibi olacak. Kötü bir şey bile aklına hiç gelmeyecek. Allah yardımcı olsun. Haccetmek, haccı güzel yapmak kolay değil.

“Hacdayken işlenen günahların durumu ne olacak?”

Paçalar tutuşmaya başladı. Hacı kardeşlerimiz baktılar ki pabuç pahalı, paçalar tutuştu. Çünkü düşünceden de günah yazılıyor. Hem sevap imkânı çok hem de zarar imkânı çok. Günah işleyince ne olur? Al bakalım! Ver şimdi cevabı.

Günahın ilk çaresi tevbe ve istiğfar etmektir. Tevbe ne demek? Dönmek demek. Dönecek, günahı bırakacak, o yoldan dönecek. O yolda devam ederken tevbe olmaz. “Hem işlerim hem tevbe ederim.” Öyle şey olmaz. “Hem içerim hem tevbe ederim.” Öyle şey olmaz; “Alay mı ediyorsun tevbeyle?” diye Allah kızar. Günahı bırakacak, dönecek. Tevbe ne demek? Dönüş demek. İstiğfar ne demek? “Beni afv u mağfiret eyle Yâ Rabbi! Ben senden affımı istiyorum.” demek. Dilekçe veriyorsun, “Yâ Rabbi, beni affet, hata işledim, hatamı anladım, pişman oldum, bir daha işlememek istiyorum.” diyecek, affını, mağfiretini isteyecek.

Başka çare?

Peygamber Efendimiz’in bir çaresi var, tavsiye buyurduğu;

وَأَتَّبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا

Ve etbi'i's-seyyiete'l-hasenete temhuhâ.

Bir kötülük işledi mi insan, onun çaresi arkasından bir iyilik, sevaplı bir iş yapmaktır, o onusiler. Sadaka verirsin, ziyafet çekersin, hayır yaparsın, hatim indirirsin, şu kadar Kur'an okursun, şu kadar tesbih çekersin, şu sûreyi okursun; bir iyilik yaparsın. Bir kötülük yaptın; bir iyilik yaparsın. "İyilik, kötülüğü siler." diyor Peygamber Efendimiz. Bir çare de budur.

Demek ki ne yapacağız?

Çok tevbe ve istiğfar edeceğiz. Zaten ben size beş tane zikir vazifesi naklen vereceğim.

"Nereden naklen vereceksin hocam, hangi uydudan vereceksin?"

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in istasyonundan naklen zikir vereceğim. Anladınız mı? Peygamber Efendimiz'den naklen beş tane vazife.

1. Sadece hacda değil, hacdan döndükten sonra da, her gün yüz defa *Estağfirullâh* çekeceksiniz. Peygamber Efendimiz tavsiye etti

de, ben size naklen söylüyorum. Kendim söylemiyorum, hadîs-i şerîf var. Her gün yüz *Estağfirullâh* çekeceksiniz. Derviş yapıyorum yani hepinizi. Hadi bakalım, hapı yuttunuz. Gazeteler hep dervişliğin, tasavvufun aleyhinde; ben de Peygamber Efendimiz'den naklen yayın söylüyorum.

“Hocam bana yerini göster.”

Olur yerini göstermemi isterseniz, baş üstüne, yerini gösteririm. Kitapta yazarım, altına da imzamı atarım, yerini de gösteririm. İstersen git Diyanet İşleri Başkanı'na, müftülere, profesörlere, doktorlara, profesör doktorlara sor. Yüz defa *estağfirullâh*, bir.

2. Yüz defa *Lâ ilâhe illallâh*. Bunu da Peygamber Efendimiz'den naklen söylüyorum. Oradan geliyor, buradan çıkıyor.

3. Yüz defa Peygamber Efendimiz'e *salavât-ı şerîfe*.

“Peygamber Efendimiz kendisine salavât getirilmesini kendisi mi söylemiş?”

Evet. Çünkü âyet-i kerîmede bildiriliyor ki;

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Bismillahirrahmânirrahîm. Innellâhe ve melâiketehu yusallûne ale'n-nebiyyi yâ ey-yühe'llezîne âmenû sallû aleyhi ve sellimû teslîmâ.*⁵ Allah bize salât u selâm getirmeyi emrediyor. Emredince de nasıl yapılacağını Resûlullah öğretecek, çare yok. Namazda tahiyattan sonra okuyoruz. Ondan sonra Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi var; yüz defa salavât-ı şerîfe getireceksiniz.

4. Yüz defa *Kul huvallâhu ehad* sûresini besmelesiyle okuyacaksınız.

5. Günde bin defa da *Allah Allah Allah Allah* diyeceksiniz. Lafza-i Celâl derler. Allah sözünün adı Lafza-i Celal'dir. *Lâ ilâhe illallâh*'ın adı kelime-i tevhiddir.

“Hocam kelime bir kelime olur, bunda bir sürü kelime var.”

⁵ 33/Ahzab, 56.

O Türkçe, bu Arapça. Arapça'da kelime, söylenilen söz demektir. Tek şey, sözcük demek değil. *Lâ ilâhe illallâh*'ın adı kelime-i tevhiddir. Allah sözcüğünün adı Lafza-i Celal'dir. Lafza-i Celal'i bin defa söyleyeceksin demek, günde bin defa *Allah* diyeceksin demektir. Ne olur bundan?

Çünkü Allahu Teâlâ hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'de;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

*Yâ eyyühe'llezîne âmenû'zkürü'llâhe zikran kesîrâ*⁶ diyor. Demek ki Kur'an'dan bu sefer naklen yayın.

Hadisi şeriften ve Kur'ân-ı Kerîm'den naklen yayın. Yüz Estağfirullâh, yüz *Lâ ilâhe illallâh*, bin defa Allah, yüz salavât-ı şerîfe, yüz Kul huvalâhu ehad.

Bu zikirler her gün vazifeniz olacak.

Hacda bunları daha fazla yapacaksınız. Burada elinizde tesbih olacak; bunları çekeceksiniz. Hepiniz tesbihli olacaksınız, elinizde

---

⁶ 33/Ahzab, 41.

şıkkada şıkkada bunları çekiceksiniz. Burada çok çekiceksiniz. Oraya gittiğiniz zaman, her gün en aşağı yüzer defa bunları çekin. Bunlar Peygamber Efendimiz'in tavsiyesidir. Sevabı çoktur. Hacda başka işiniz yok. Memuriyetiniz var mı; sabahleyin dokuzda dükkâna gidecek misiniz; durakta beklemek var mı? Yok. Alışveriş, çarşı pazar var mı? Azıcık var, işte yiyeceğimizi almak için bazen oraya buraya gidiyoruz. Sabahtan akşama hacda işiniz ibadet olduğundan, bir Kur'an hatmi indireceksiniz, bu tesbihleri çok çok çekeceksiniz; sevapları kazanacaksınız.

“Hocam benim zaten bildiğim tesbihler vardı, her gün yaptığım.”

Onları da yapacaksın. Zikirsiz tesbihsiz kalmasınlar diye tesbih sahibi olmayanlara söylüyoruz,.

Ramazan boyunca radyolarda, televizyonlarda tasavvufa attılar tuttular; zikre, dine, imana attılar tuttular. Şimdi sıra bizde, biz de onlara burada atıp tutacağız. Biz de şeytanları bombardımana tutacağız. Biz de *Lâ ilâhe illallâh* dedikçe onlardan bir tanesi yanacak. *Lâ*

ilâhe illallâh dedik, bir tanesi gitti, koca şeytan devrildi. *Lâ ilâhe illallâh, lâ ilâhe illallâh, lâ ilâhe illallâh, lâ ilâhe illallâh, lâ ilâhe illallâh, lâ ilâhe illallâh...* Hadi bakalım, onlar şeytanları çoğalttı, biz de şeytanları kıracağız, kalmayacak. Şeytan, müezzin *Allâhu Ekber* deyince, müezzinin sesi duyulmayacak yere kadar gidiyor; kaçıyor, duramıyor, eriyor. Şeytan mü'min-i kâmilin, mürşid-i kâmilin karşısında küçülüyor, küçülüyor, küçülüyor, yok olup gidiyor. Şeytan mü'minin karşısında durmaz; erir gider.

Onun için tedavi edeceğiz. Milletin kalbi hastalandı, millet mahvoldu. Ramazan'da ecir kazanacakken, sevap kazanacakken hapı yuttu. Cahil kadın Tokat'tan telefon ediyor;

“Hocam ben şu kadar zamandır tesbihimi artık yapmıyorum.”

“Niye yapmıyorsun bacım?”

“Birileri bana geldi; Allah var, peygamber var, Kur'an var; bu tesbihlere lüzum yok...”

O mendebura söyleyemedin mi bunları Allah emrediyor diye? O kadarcık aklın yok mu?

Bir insan yaptığı işin kaynağını, sebebini bilmezse, işte böyle gümbürtüye gider. Zikri bırakmış. Resûlullah emrediyor. Kur'an'ı bırakmış. Hem de Kur'an'ı göstererek;

“Allah var, Kur'an var, Resûlullah var, bunları bırak.”

Olur mu? Resûlullah'ın emrini bırakıyor, güzel olan işi bırakıyor.

“Hocam ne yapalım, bizi kandırdılar.”

Kanma! Biliyorsun ki Kur'ân-ı Kerîm'de Allahu Teâlâ hazretleri;

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا

*Inne's-şeytâne leküm aduvvun fettehizûhu aduvvâ*⁷ buyuruyor; “Şeytan sizin düşmanınızdır, siz de onu düşman belleyin, düşman edinin.” Düşman bu. Senin düşmanın var, etrafında dolaşıyor, içine girip çıkıyor, kalbine girip çıkıyor. Kalbine hortum sokuyor. Şeytanın hortumu nereden giriyorsa, bir yerden giriyor, damarda anjiyo yapar gibi, insanın gönlüne kadar gidiyor. İçine giriyor, damarlarında

---

⁷ 35/Fatır, 6.

dolaşıyor, dışarıda dolaşıyor. Şeytanlar var içeride. “Göremiyoruz.” Göremiyorsun ama gören Allah, *Semî*’ ve *Basîr* olan Allah bildiriyor. Sen göremiyorsun. Sen zaten körsün. İnsanlar zaten uykuda; **النَّاسُ نِيَامٌ وَإِذَا مَاتُوا**

انْتَبَهُوا *en-nâsu niyâmun ve izâ mâtu’ntebêhu*, “İnsanlar uykuda. Öldükleri zaman uyanacaklar.”

İnsan hacca gelince de gaflet uykusundan uyanabilir. Bu ihram da kefenlere sarılmak gibi. Aşağısı yukarısı bembeyaz, örtüsüz, şatafatsız, üniformasız. Zengini fakiri belli değil.

“Bu hacı mı daha zengin, bu hacı mı daha zengin?”

“Valla hiç belli olmuyor; ikisi de bembeyaz giyinmiş, ikisi de havluya sarılmış.”

Tamam işte, mahşer yeri gibi. Hiç kimse- nin ötekisinden farkı yok. İnsan burada da uyanabilir, burada da gözünü açabilir. Yoksa millet uykuda...

Gözünüzü açın; Kur'an'a sarılın, Resûlullah'ın sünnet-i seniyyesine sarılın, Hak'tan ayrılmayın. Küçücük bir laftan, "püf" demekten yıkılmayın. Allah'ın nuru üflemeyle söner mi? Allah'ın kalbinize yerleşmiş olan nuru kuvvetli olursa sönmez, zayıf olursa söner. Rüzgar biraz fazla geldi mi söner. Ama rüzgar fazla estiği zaman, ormanda yangın daha fazla oluyor. O zaman sönmüyor. Neden? Ateş kuvvetli oldu mu, rüzgar ateşi arttırıyor. Sen de kuvvetli müslüman olursan, aşk ateşi fazla olursa, iman kavî olursa, ne kadar rüzgar eserse iman o kadar kuvvetlenir. Dersin ki; alçak, hain, zalim, kâfir; sen ne dersen de, ben müslümanım, ben Allah'ın yolundan ayrılmayacağım!" dersin; ihlâsın, Allah'a bağlılığın, has kul olduğun belli olur.

"Ben şaşırıdım hocam, bıraktım; namaz da kılamıyorum şimdi."

Hay Allah müstehakkını versin! Hapı yuttun işte. Namazı bırakmış, tesbihi bırakmış, şaşırmış.

"Ne yapalım, çok şeyler söylediler, aklım karıştı."

Peygamber Efendimiz'in zamanında da söylüyorlardı. Bu oyunlar sadece senin zamanına mı mahsus sanıyorsun? Yâsîn sûresini okumadın mı? Peygamber Efendimiz'in karşısına çıkmış ne demişler?

مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ

*Men yuhyi'l-'ızâme ve hiye ramîm.*⁸ İyice çürük bir kemik bulmuş kâfir. Eline almış, getirmiş gösterecek, iddia ediyor, şeytanca mantık kullanıyor. Kemiği böyle ufalamış. Kemik çürük olduğu için kırılıyor, kum gibi dökülüyor. “Böyle kum gibi ufalanan bu kemiği kim diriltecek?” Bak kâfire; haşri, Allah'ın ölenleri öldükten sonra dirilteceğini inkar ediyor. Peygamber Efendimiz'in zamanında, Peygamber Efendimiz'e karşı ve müslümanlara karşı. O zaman küfür yok muydu? Ebû Cehil, Ebû Leheb yok muydu? Şeytan yok muydu? Ama sapasağlamdı müslüman, aşk ateşi kuvvetliydi.

Şimdi İslâm'ı, Kur'an'ı, hadîs-i şerîfi, fıkhi öğrenmiyor. Dinini bilmiyor. Küçücük bir ten-

---

⁸ 36/Yasin, 78.

kitte bocalıyor. İmanını sağlam yere bağlamamış, sırtını sağlam yere dayamamış, ayağını sağlam yere basmamış; bir kâfirin bir sözünden bocalıyor. Bir din düşmanının bir oyunundan, seyrettiği bir filminden, okuduğu bir romandan etkileniyor. Bu, muhabbet ateşinin azlığından, muhabbetin ışığının zayıflığından oluyor.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki; “*Lâ ilâhe illallâh* diyerek imanınızı tazeleyin.” İman da zayıflar. *Lâ ilâhe illallâh, lâ ilâhe illallâh, lâ ilâhe illallâh* diyeceksin, onların sevapları birikecek. *Allah, Allah, Allah* diyeceksin, sevapları birikecek. Sen anlamazsın; etrafında sevaplar birikiyor, yığın oluyor, nur oluyor, etrafını topluyor. Sen anlamazsın ama işler düzelmeye başlar, hayır yola gitmeye başlarsın.

Allahu Teâlâ hazretleri kalbimize de sahip olmayı nasip etsin. Bu zamanların, bu günlerin, bu mekânların, bu yerlerin, bu dinin, bu haccın kıymetini bilmeyi nasip etsin. Gafil olmamayı nasip etsin. Elimizde çok büyük fırsat olduğunu hepimiz iyi bilelim. Zamanımızı güzel değerlendirelim.

Verdiğim zikirleri bundan sonra ömür boyu yapacaksınız.

***

DUA

Subhâne rabbiye'l-aliyyi'l-a'le'l-vehhâb. Elhamdü li'llâhi hakka hamdihî. Ve's-selâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahibihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ecmaîne't-tayyibîne't-tâhirîn.

Allâhümme yâ Rabbenâ, yâ Rabbenâ, yâ Rabbenâ; leke'l-hamdu kemâ yenbeğî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih.

Yâ Rabbi! Sana sonsuz hamd ü senâlar olsun; bize ne nimetler ihsan ettin!.. Bu diyarlara gelmeye muvaffak eyledin, umreler yapmayı nasip eyledin. Hac yolunda hac günlerini beklemekteyiz. Yâ Rabbi, bize gayret, kuvvet ihsan eyle. Haccımızı, umremizi senin rızana uygun vechile, hacc-ı mebrur olarak tamamlamayı nasip eyle. Hatalardan, günahlardan, haramlardan, yasaklardan bizleri koru. Sevaplı güzel işleri, hayırları, ibadâtı, taatı yapmayı nasip eyle. Ahlâkımızı güzel eyle. Kötü huylar-

dan bizi pâk eyle. Kalbimizi tertemiz eyle. Fikrimizi berrak eyle. İlmimizi, irfanımızı ziyade eyle. Gözümüzün perdelerini kaldırıp hakkı hak olarak görmeyi cümlemize nasip eyle. Batılı batıl olarak görüp ondan sakınıp korunmayı cümlemize nasip eyle.

Yâ Rabbi! Bize Kur'ân-ı Kerîm'in ehli olmayı nasip eyle. Yâ Rabbi! Bize Peygamber Efendimiz'in has ümmetleri olmayı nasip eyle. Biz Kur'an'ın yolundan yürümek istiyoruz, Peygamber Efendimiz'in sünnetine uyup, sünnet-i seniyye-i nebeviyyeyi şu asırda yaşayıp, gösterip ihya eyleyip çok sevaplar kazanmak istiyoruz. Bizi o sevaplara nail eyle. Bizi Peygamber Efendimiz'in yolundan ayırma. Bizi Peygamber Efendimiz'in sevgisine, şefaatine, iltifatına, teveccühüne mazhar eyle.

Yapmış olduğumuz cümle ibadetlerimizi, taatlerimizi, umrelerimizi, okuduğumuz dualarımızı, okunmuş olan Kur'ân-ı Kerîm hatimlerini, zikirleri, yâ Rabbi, kusurları da olsa tam olarak, ahsen olarak, etem olarak makbul eyle. Bu ibadetlerimizi rahmetine ermemize, sevdiğin, razı olduğun kul olmamıza vesile eyle. Bizi bundan sonra da ibadette, taatte

eyle. Bizi bundan sonraki ömrümüzde bu hac vazifesini yaptıktan sonra, hacı sıfatını kazandıktan sonra artık haramlara, günahlara bulaştırma. Yolunda dâim, zikrinde kâim, ibadetine müdâvim, has kullarından eyle. Peygamber Efendimiz'in tavsiye buyurduğu her türlü ibadetleri sevdiği vechile yapıp, sünnet-i seniyyeyi ihya eyleyip şehit sevapları kazanmayı cümlemize nasip eyle.

Yâ Rabbi! Şimdiye kadarki hayatımızda; hatalarımızdan, cahilliğimizden, gafilliğimizden dolayı yapmış olduğumuz günahları, bulaşmış olduğumuz haramları afv u mağfiret eyle. Onlardan üzerimize terettüp etmiş olan cezaları afv u mağfiret eyle. Bizi cezalara çarpılmaktan mahfuz eyle. Bundan sonra sevdiğin, razı olduğun kul olarak yaşamayı, huzuruna sevdiğin, razı olduğun kullar olarak gelmeyi nasip eyle.

Yâ Rabbi! Biz buraya yola çıkarken, “hacı uğurluyoruz” diye nice kardeşlerimiz, dostlarımız, akrabamız bizi yollarda uğurladılar. Bizlerden dua istediler. Bizlerle Peygamber Efendimiz'e salât u selâm gönderdiler. Yâ Rabbi,

bizi uğurlayan, bizden dua isteyen o kardeşlerimizin de gönüllerindeki muratlarını onlara ihsan eyle. Umduklarına nail eyle. Korktuklarından onları da bizleri de emin eyle.

Yâ Rabbi! Hastalarımıza âcilen ve kâmilen ve dâimen şifa ihsan eyle. Dertlilerimize deva ihsan eyle. Maddî mânevî borcu olanlara borçlarını ödemek nasip eyle. Nâmurâd olanları bermurâd eyle. Fitnelere mâruz olanları fitnelerden koru. Sıkıntısı olanları sıkıntıdan kurtar. Üzüntüsü olanların üzüntülerini izale eyle. Kalbinde dileği, talebi olan, yana yakıla isteği olan kardeşlerimize istediklerini lütfunla, kereminle gayb hazinelerinden ihsan eyle. Dualarımızı lütfunla, kereminle kabul eyle. Vücutlarımıza sıhhat u afiyetler bahşeyle.

Evlatlarımızı, ailelerimizi, nesillerimizi, zürriyetlerimizi kıyamete kadar hep sevdiğin, mü'min kullar eyle. Bizim ailelerimizden, dostlarımızdan, evlatlarımızdan, zürriyetimizden fâsık, fâcir, zalim, kâfir, müşrik, münafık çıkarma. Yâ Rabbi! Şaşıranlara doğru yolu gösterip hidayet eyle. Gafilleri gafletten uyandırıp âgâh ve alim ve fazıl, uyanık müslüman

eyle. Yâ Rabbi, cümlemize helal, temiz, pâk kazançlar nasip eyle. Haramların her çeşidinden bizleri mahfuz eyle. Günahların her çeşidinden bizleri uzak eyle.

Memleketlerimize döndüğümüz zaman, diyarlarımıza avdet ettiğimiz zaman, orada İslâm için çalışmayı nasip eyle. Senin dinini dünyanın her yerine yaymamızı nasip eyle. Bizim çalışmalarımızla, kurduğumuz vakıflarla, şirketlerle, derneklerle, yaptığımız radyo-televizyon yayınlarıyla, dergi-gazete çalışmalarıyla nice insanların gerçekleri görüp hak yola girmesini nasip eyle. Bizim kendi varlıklarımızı ve yaptığımız faaliyetlerimizi hayırların meydana gelmesine sebep eyle. Bizim kendi varlıklarımızı ve faaliyetlerimizi şerlerin, fitnelerin meydana gelmesine sebep olmaktan korusun yâ Rabbi. Bizi fitnelere bulaştırma yâ Rabbi. Fitnecilere âlet durumuna düşürme yâ Rabbi. Sevmediğin kullarının zümresinden olmaktan, cephesinde olmaktan bizleri korusun yâ Rabbi. Sevdiğin kullarını bize sevdiren, sevdiğin kullarına da bizi sevdiren bizi sevdiğin kullarınla beraber eyle yâ Rabbi. Şeytanın şerrinden, nefsin şerrinden, dünyanın aldatıcı güzelliklerinden, şaşkırmaktan bizleri korusun yâ Rabbi. Âhireti

istet yâ Rabbi. Cenneti kazanmaya çalıştır yâ Rabbi. Cehenneme düşmekten koruyacak güzel işler yapmayı nasip et yâ Rabbi.

Beldelerimize ve sâir müslüman kardeşlerimizin diyarlarına güzel haller, iyi gelişmeler ihsan eyle yâ Rabbi. Müslümanların başında bulunan fâsıkları, fâcirleri, kâfirleri, müşrikleri, münafıkları müslümanların başından def eyleyip devir yâ Rabbi. Müslümanların başına senin sevdiğin, müslümanlara güzel hizmet edecek mü'min-i kâmil idareciler ihsan eyle yâ Rabbi. Müslümanlar için kötülük murat eden, kötülük yapmak için hazırlık yapan kâfirlerin, İslâm düşmanlarının her türlü tedbirlerini, fitnelerini, tuzaklarını kendilerinin aleyhine çevir yâ Rabbi. Onları perişan eyle yâ Rabbi. Müslümanları nusretinle teyid ve takviye eyle yâ Rabbi. Müslümanlara yardım eyle yâ Rabbi. Ümmet-i Muhammed'e rahmeyle yâ Rabbi.

Dünyanın ve âhiretin, aklımıza gelen gelmeyen, bildiğimiz bilmediğimiz her türlü hayırlarını lütfunla, kereminle bizlere ihsan eyle yâ Rabbi. Dünyanın ve âhiretin bildiğimiz bilmediğimiz, aklımıza gelen gelmeyen, farkında

olup olmadığımız her türlü şerlerinden, zararlarından, tehlikelerinden bizi koru yâ Rabbi. Hıfz-ı himayeni istiyoruz yâ Rabbi.

Sana tevekkül ediyoruz yâ Rabbi. Tevekkül ettik yâ Rabbi. Sana dayandık yâ Rabbi. Bizleri her türlü tehlikelerden koru, her türlü hayırlara erdir yâ Rabbi.

Senin sevgili kulların, evliyâ kulların, mukarreb kulların, peygamberlerin, salihlerin, bu mübarek diyarlara geldikleri zaman ellerini açıp ilimleriyle irfanlarıyla senden neler istedilerse, nasıl güzel dualar ettilerse, bizleri de onların isteklerine ortak eyle yâ Rabbi. Biz de onları istemişiz gibi bizlere de o güzel şeyleri ihsan eyle yâ Rabbi. O mübarekler nelerden sana sığınmışlarsa, bizleri onlardan koru yâ Rabbi. Dünyanın ve âhiretin hayırlarına cümlemizi erdir yâ Rabbi.

Bir gün gelip şu hayatımız bitecek yâ Rabbi. Bizden öncekiler gitti. Ne peygamberler kaldı, ne pehlivanlar kaldı, ne hükümdarlar kaldı. Biz de bir gün öleceğiz yâ Rabbi. Sıhhat, afiyet üzere yaşamamızı nasip eyle yâ Rabbi. Akıl noksanlığı, âzâ noksanlığı, bunama verme yâ Rabbi. Sıhhat-afiyet üzere uzun ömürle yaşamamızı nasip eyle yâ Rabbi. Bu ömrümüzü

rızana uygun faaliyetler yaparak, Ümmet-i Muhammed'e faideli çalışmalar yaparak verimli, hayırlı, sevaplı, ecirli geçirmeyi nasip eyle yâ Rabbi. Son nefesimiz geldiği zaman, ömrümüz hitama erdiği zaman, vademiz yettiği zaman, Azrail *aleyhisselâm* karşımıza dikildiği zaman bize yardım eyle yâ Rabbi. Tevfîkini refîk eyle...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
5 Zilhicce 1417 / 12.04.1997
Mekke

[Bütün HAC VE UMRE SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

